

Антощук С.В.

кандидат педагогічних наук, доцент

ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ**

Більше ніж рік тому, під час Всеукраїнського форуму «Україна 30. Освіта і наука», презентуючи Проєкт Стратегії цифрової трансформації освіти і науки, заступник Міністра освіти і науки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, Артур Селецький, виокремив три основні цілі, на які вона спрямована: створення цифрового освітнього середовища, цифрові компетентності та сучасний зміст освіти. Докорінні цифрові зміни передбачені концепцією дозволять створити єдину освітню екосистему. Також він наголосив, що «Пандемія, яка ще триває, підштовхує нас до того, щоб ми застосовували в навчанні все більше цифрових технологій...» [1]. Сьогодні окрім пандемії та карантинних обмежень з'явилися нові виклики, спричинені воєнними діями на території нашої держави та тимчасовою окупацією окремих її частин. А отже, необхідність цифрової трансформації освіти і науки стала ще більш актуальною та невідкладною.

10 червня 2022 року, за ініціативи громадської організації «Агенція Європейських Інновацій» відбулося відкрите обговорення Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року [2].

Водночас, нещодавно, команда великого американського проєкту в сфері масової онлайн-освіти Coursera представила свій щорічний звіт Global Skills Report 2022, який аналізує найпопулярніші у світі навички у більш ніж 100 державах світу. Згідно з результатами дослідження, Україна потрапила до категорії передових країн за технологічними навичками, посівши восьме місце з десяти [7]. Коментуючи такі показники у Міністерстві цифрової трансформації

України зазначають, що «Це означає, що українці – одні з найкращих у світі в роботі з комп'ютерними мережами, базами даних, операційними системами, інженерією безпеки, програмною інженерією, комп'ютерним програмуванням, хмарними обчисленнями, веброзробкою, розробкою застосунків для мобільних пристроїв тощо» [4].

Цифрова трансформація у сфері освіти – це комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів та послуг, а також автоматизацією збору і аналізу даних [3].

Розуміючи важливість таких перетворень, у квітні 2021 року в нашому ДЗВО «Університет менеджменту освіти» було затверджено Вченою радою та введено в дію наказом ректора «Концепцію цифровізації Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» на 2021-2023 роки». Розроблені заходи з реалізації Концепції цифровізації передбачали, насамперед: низку організаційних заходів щодо цифровізації діяльності Університету, цифровізацію освітньої, наукової та міжнародної діяльності, а також цифровізацію управління. Частина з них реалізована, частина знаходиться у процесі реалізації та є плани на майбутнє.

Реалізація даної Концепції забезпечить:

- якісно новий рівень та результативність діяльності Університету за основними напрямками;
- розвиток єдиного інформаційного освітнього середовища Університету;
- більш високий рівень якості підготовки та підвищення кваліфікації здобувачів освіти;
- підвищення ефективності та результативності наукових досліджень і розробок;
- більш високий рівень цифрової компетентності працівників Університету [6].

Формування безпечного електронного освітнього середовища має стати головним завданням кожного закладу освіти, щоб у майбутньому сформувати екосистему цифрових рішень у сфері освіти та науки для професійного розвитку фахівців. Насамперед, це має бути інтегроване середовище для комунікацій. Як зазначають у своїй статті «LearningOS: The Now Generation Digital Learning Environment» (LearningOS: цифрове навчальне середовище нового покоління) Mike Goudzwaard (Майкл Гудзвард – дизайнер навчання та менеджер програм у галузі освітніх технологій Дартмутського коледжу), Adam Finkelstein (Адам Фінкельштейн – освітній розробник і науковий співробітник у службі викладання та навчання в Університеті Макгілла) і Rebecca Petersen (Ребекка Петерсен – директор NonprofitReady.org, ініціативи відкритого онлайн-навчання Cornerstone OnDemand Foundation): «Концептуалізація технологій навчання як екосистеми, призначена для підтримки різноманітності, а не єдиної єдності, допоможе зберегти бачення спільного цифрового освітнього простору» [8].

Цифрові технології, насамперед, надають викладачам, педагогам та керівникам нові засоби, інструменти та можливості, які дозволяють зробити освітній процес мобільним, індивідуальним та диференційованим. Але головна роль залишається, як завжди, за індивідуумом. Тому, сьогодні важливо підготувати сучасних науковців, педагогів і керівників до: роботи в нових умовах, до використання широкого спектру інноваційних можливостей цифрових технологій та навчити їх передавати творче та критичне використання цих цифрових технологій. [5]

Отже, на нашу думку, для формування цифрового освітнього середовища потрібний набір технічних рішень, який буде спроможний забезпечити реалізацію широкого спектру технологій необхідних педагогам закладу освіти для вирішення різних завдань освітнього процесу. Насамперед, це надання освітнього контенту (зміст), керування освітнім процесом, реалізація взаємодії (комунікація, співпраця) та оцінювання результатів.

Освітній контент (зміст) – цілий комплекс інформаційно-освітніх ресурсів. Для формування, створення та надання контенту можна використати: веб-сайти (корпоративні та особисті), цифрові бібліотеки, системи управління навчання (LMS), хмарні сервіси, пошукові системи, соціальні мережі, мобільні додатки, аудіо, відео тощо. Особлива увага має приділятися якості освітнього контенту.

Для реалізації взаємодії: різні платформи для онлайн-зустрічей, месенджери та сервіси.

Для оцінювання: тести, інтерактивні вправи, різного роду опитування, виконання підсумкових творчих робіт або проєктів (індивідуальних або групових).

Основними перевагами цифрового освітнього середовища мають бути: відкритість, доступність і масовість. Також ЦОС має забезпечувати підтримку різноманітних педагогічних моделей та дидактичних процесів.

Що це дасть здобувачам освіти (студентам і слухачам)?

Насамперед, цифрове освітнє середовище професійного розвитку фахівців надасть доступ кожному здобувачеві освіти до навчання (підвищення кваліфікації) у будь-який час та з будь-якого місця, а найголовніше, можливість будувати індивідуальну траєкторію навчання.

Чи варто обмежувати викладача щодо вибору засобів?

Скоріше за все потрібно навчити обирати правильний інструмент для досягнення поставленої мети, здійснювати аналіз технологій навчання та того, яку користь вони можуть принести в освітній процес.

Цифрове освітнє середовище надає широкий спектр цифрових технологій, які постійно оновлюються та розширюються, тому має здійснюватися постійний професійний розвиток фахівців.

У ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

- 1) Постійно діючи семінари щодо підвищення рівня цифрової компетентності працівників від Відділу науково-методичного забезпечення відкритої освіти ЦПО.

- 2) Найпотужніша робота здійснюється Українським відкритим університетом післядипломної освіти (детальніше від інших спікерів).
- 3) Кафедра ВОСІКТ завершується навчання за дистанційним курсом «Використання сервісів Google Workspace for Education для організації дистанційного та змішаного навчання»;
- 4) На осінь планується дистанційний курс «Використання сервісів Google для організації та здійснення наукової діяльності»

Підводячи підсумки, зазначимо що у цифровому освітньому середовищі професійного розвитку фахівців формується багато найважливіших якостей та вмінь, затребуваних суспільством XXI століття, таких як: здатність до безперервної освіти та вирішення творчих завдань, комунікативність та професійна мобільність, готовність працювати у команді, інформаційна, цифрова та медіаграмотність. Тому формування такого середовища має стати пріоритетним напрямом цифровізації всіх закладів та установ освіти, загалом, і нашого Університету, зокрема.

Література

1. Кабінет Міністрів України - Артур Селецький: Проект Стратегії цифрової трансформації освіти і науки направлений на створення єдиної екосистеми. *ShieldSquare Captcha*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/artur-seleckij-proyekt-strategiyi-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-nappravlenij-na-stvorennya-yedinoyi-ekosistemi> (дата звернення: 15.06.2022).
2. Міністерство освіти і науки України - Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. *Головна | Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproschuye-do-gromadskogo-obgovorennya> (дата звернення: 15.06.2022).
3. Міністерство освіти і науки України - Цифрова трансформація освіти і науки. *Головна | Міністерство освіти і науки України*.

URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/cifrova-transformaciya-osviti-ta-nauki> (дата звернення: 15.06.2022).

4. Мінцифра. *Telegram*. URL: <https://t.me/mintsyfra/3171> (дата звернення: 15.06.2022).

5. Розвиток цифрової компетентності педагогічних, науковопедагогічних працівників та керівників закладів освіти галузі знань 01 «Освіта» в системі відкритої післядипломної освіти: збірник освітньопрофесійних програм / за заг. ред. С.П.Касьян, С.В.Антощук; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». – Київ, 2019. – 250 с. URL : https://lib.iitta.gov.ua/718505/1/Збірник_ОПП_ВОСІКТ.pdf (дата звернення: 15.06.2022).

6. *Університет менеджменту освіти - Університет менеджменту освіти*. URL: http://umo.edu.ua/images/content/document/koncthciya_cifroviz.pdf (дата звернення: 15.06.2022).

7. Gloss.ua. Україна потрапила до топ-10 країн світу з технологічних навичок. *Gloss*. URL: <https://gloss.ua/ua/lifestyle/138112-ukrajina-potrapila-do-top-10-krajin-svitu-z-tekhnologichnikh-navichok> (дата звернення: 15.06.2022).

8. LearningOS: the *now* generation digital learning environment. *EDUCAUSE Review* / *EDUCAUSE*. URL: <https://er.educause.edu/articles/2017/8/learningos-the-now-generation-digital-learning-environment> (date of access: 15.06.2022).